

Atskaite par dalību COPA/COGECA un Eiropas Komisijas rīkotajā darba grupā:

Lauku attīstība

/Minutes of the RD advisory group on rural development meeting – territorial aspects and rural area development/

24.04.2012., Brisele

Latviju pārstāv Agnese Hauka (Latvijas Zemnieku federācija)
Maira Dzelzkalēja (Zemnieku saeima)

Atskaiti sagatavoja Agnese Hauka

Šī bija viena no Eiropas Komisijas iniciētajām darba grupām par lauku attīstību, ko no COPA/COGECA puses pārstāvēja un vadīja Maira Dzelzkalēja.

Izskatāmais jautājums: Kādi ieguvumi lauku teritorijām varētu būt no dažādiem fondiem?

Rezumējums:

Lauku teritoriju attīstības jautājumi ir jārisina pārsektoru mērogā, vienota mērķa sasniegšanai izmantojot dažādus ES fondus.

Spānijas pārstāvis: Arī šobrīd lauku teritorijas ir daudz ieguvušas, izmantojot dažādus ES fondus, taču tas nenotiek koordinēti un nav zināms, cik finansējuma no katra fonda procentuāli tiek izmantoti lauku teritoriju attīstībai. Būtu vērtīgi šādu informāciju apkopot no visām ES dalībvalstīm. Lai mainītos dažādu fondu finansējuma procentuālais sadalījums, tam ir nepieciešami stingri norādījumi no Eiropas Komisijas, citādi dalībvalstis visticamāk līdzšinējo finansējuma sadalījuma praksi nemainīs. Finansējuma procentuālajam sadalījumam būtu jābūt noteiktam Eiropas Savienības līmenī un ieviestam dalībvalstīs.

Ir svarīgi lauku teritoriju uztvert ne tikai kā lauksaimniecības un mežsaimniecības vietu, bet kā dažādu nozaru teritoriju. Ir svarīgi veicināt pilsētu un lauku teritoriju sadarbību.

Lauku teritoriju iedzīvotāji nezina, ko reģionālās attīstības politika viņiem var piedāvāt, tāpēc būtu jāveido dažādu administratīvo institūciju sadarbība un dažādu ES dalībvalstu pieredzes apmaiņa. Tāpat arī ir jāveicina VRG komunikācija ar lauku teritoriju iedzīvotājiem, jo, piemēram, Spānijā VRG un plašākas sabiedrības komunikācija ir vāja.

Polijas pārstāvis: Ir jāizprot sabiedrības vēlmes un vajadzības gan sociālās, gan uzņēmējdarbības. Ir jāveido augšupvērstā (*bottom – up*) pieeja ne tikai starp lauksaimniekiem, bet arī starp nelauksaimniecības sektorā iesaistītajiem.

Izskatāmais jautājums: Kopējs stratēģiskais ietvars – kā veicināt labu saderību starp dažādiem finanšu instrumentiem?

Rezumējums:

Ungārijas pārstāvis: Šobrīd ir daudz dažādi fondi un katram no tiem ir savi nosacījumi. Lai ieviestu vienotu stratēģisko ietvaru, ir jāvienādo fondu nosacījumi, jāizveido vienota metodoloģija.

Portugāles pārstāvis: Vienotu stratēģisko ietvaru ieviešot, iepriekš minētais dažādu fondu finansējuma procentuālais iedalījums varētu būt viena no metodoloģijām, ko īstenotu un pārraudzītu vietējās teritorijas.

DG AGRI/G1 pārstāvis neatbalsta procentuālā iedalījuma noteikšanu, jo tas neatvieglos administratīvo darbu. EK galvenais ir mērķi un to sasniegšana. Tas varētu būt katras dalībvalsts uzdevums noteikt, cik procentuāli no katra fonda tā veltīs lauku attīstībai. Dalībvalsts varētu būt tā, kas, pamatojoties uz tās mērķiem, noteiktu finansējuma procentuālo sadalījumu.

Tiek ierosināts, ka lauku teritorijās VRG varētu būt institūcija, kas sekmē un uzrauga dažādu ES fondu finansējuma izmantošanu lauku teritorijas plānveidīgai un secīgai attīstībai. Tas varētu būt ne tikai 5 fondu finansējums, bet visu ES fondu finansējums. VRG darbības pamatā ir jābūt teritorijas stratēģiskajam plānojumam. Visiem teritorijas plānojumam un attīstības stratēģijām būtu jābūt apkopotām vienā dokumentā, kas būtu saistošs visai teritorijai. Tieši VRG kā administratīvajam posmam būtu jāatrod visatbilstošākie finansējuma avoti, kurus un atbilstošā veidā piesaistīt idejas īstenošanai.

DG AGRI/G1 pārstāvis jautā/ierosina, ka no visiem ES fondiem, līdzīgi kā no ELFLA finansējuma lauku attīstībai varētu piešķirt 5% finansējuma. Norāda, ka ir svarīgi šo jautājumu skatīt ne tikai lauku attīstības, bet Eiropas 2020 mērķu ietvaros.

Tiek ierosināts paaugstināt finansējumu *Leader* pieejai no 5% līdz 10% un pat 20%. Šobrīd *Leader* pieejas finansējums ir nepietiekams lauku attīstībai, tāpēc finansējumam būtu jānāk arī no citiem fondiem. Tiek izteiktas bažas par to, vai esošās VRG ar esošo kapacitāti spēs apsaimniekot dažādo fondu finansējumu? Šobrīd ir VRG, kuras uzvedas kā administratīvās iestādes, bet neveido komunikāciju ar vietējo sabiedrību un neinformē viņus par *Leader* pieejas iespējām, kas ļauj apšaubīt VRG spēju sekmīgi pārvaldīt vairāku ES fondu finansējumu. Ne visās ES dalībvalstīs ir izveidots vienmērīgs VRG pārklājums. Ir svarīgi, lai iedzīvotājiem būtu pieejama informācija vienā vietā – vienā birojā.

DG AGRI/G1 pārstāvis vērs uzmanību, ka iedzīvotājiem vienas pieturas institūcija būtu ērta, bet tas būtu sarežģīti no pārraudzības viedokļa.

Daudzās valstīs netiek uzsāktas sarunas par *Leader* pieeju un VRG kā *Leader* finansējuma koordinatoriem, jo šo valstu ministrijas vēlas saglabāt tehnisko atbalstu savai institūcijai.

Izskatāmais jautājums: Starpteritoriālas un starptautiskas sadarbības piemēri – kā reģioni var iegūt no kopīgiem pasākumiem un sadarbības?

Rezumējums:

INTERREG projektos ir liela birokrātija, kas kavē sadarbības projektu īstenošanu. Birokrātija kavē arī *Leader* projektu ieviešanu VRG. Ja lauksaimnieki vai uzņēmēji gribētu sadarboties ES līmenī, tam nav pieejams finansiāls atbalsts.

Problēma ir privātā finansējuma attiecināmība projektos. Ir ļoti būtiski, lai kā attiecināms tiktu uzskatīts arī materiāls, ne tikai finansiāls līdzfinansējums. Arī ieviešot *Leader* projektus bieži vien līdzfinansējuma pieejamība sagādā grūtības. Liela daļa ESF finansējuma tiek izmantots pilsētu problēmu risinājumam.

Izskatāmais jautājums: Inovācija un kooperācija

Rezumējums:

Ir nepieciešamas radikālas izmaiņas pētījumu un attīstības jomā lauksaimniecības nozarē. Ir jāsaista lauksaimniecības un nelauksaimniecības nozaru inovācijas ar uzņēmējdarbību.

Vēlams būtu apvienot dažādus pētījumu finansētājus, lai sasaistītu vietējos ražotājus un inovācijas. Iedzīvotājiem ir jāsniedz starptautiska un starpreģionāla inovāciju pieredze, līdzīgi, kā tas tiek īstenots, izmantojot *Leader* pieeju un starptautiskos sadarbības projektu.

Tiek veidota *EU innovation partnership*.

Izskatāmais jautājums: Kādas ir nepieciešams, lai saglabātu aktīvas lauku teritorijas?

Rezumējums:

Jāatbalsta jaunie lauksaimnieki, nodrošinot viņiem papildus konsultācijas, apmācības, biznesa uzsākšanas kapitālu. Lauku teritorijās ir jābūt nodrošinātiem sociālajiem pakalpojumiem – izglītības iestādes, medicīnas pakalpojumi.

Apmācībām jābūt īsām, koncentrētām, ar skaidru mērķi. Apmācībām ir jāpaaugstina lauku uzņēmēju profesionalitāti. Tomēr, īstenojot apmācības, ir jābūt elastīgiem, jo izveidojot formālus ierobežojumus, apmācības var nesasniegt mērķauditoriju.

Ir jāatbalsta īso pārtikas ķēžu veidošanās, mazie lauksaimnieku tirgi ar lauku produktiem. Jāatbalsta vietējo produktu zīmolu veidošanās. Katrā valstī būtu jānosaka definīcija, kas ir īsā pārtikas ķēde.

Jāparedz, ka, īstenojot projektu, lauksaimnieki un organizācijas var pašas veikt projekta aktivitātes, t.sk., būvniecību, remontus, jo ir izveidojusies situācija, ka pēc projekta nosacījumiem šādas aktivitātes var veikt tikai trešās personas, kuras, savukārt, uzzinot, ka tiek izmantots ES finansējums, nepamatoti paaugstina pakalpojuma cenu. Ir daudz darbi, kurus var paveikt projekta īstenotāji pašu spēkiem par zemākām izmaksām, tāpēc projekta īstenotāju pašu ieguldījums ir jāiekļauj kā attiecināmās izmaksas.

DG AGR/G1 pārstāvis norāda, ka nākamajā plānošanas periodā pašu ieguldījums būs attiecināmās izmaksas.

Izskatāmais jautājums: Kas nodrošina LEADER projekta rezultivitāti?

Rezumējums:

VRG Spānijā ir īstenojušas daudzus projektus, kam nav pievienotās vērtības, ar mērķi izmantot administratīvos līdzekļus. Daļa VRG projektu nav efektīvi, jo to mērķis nav novērst un atrisināt kādu problēmu, bet piesaistīt ES finansējumu.

Kopsavilkums/ leteikumi nākamajam darbam:

Turpināt aktīvi līdzdarboties COPA/COGECA Lauku attīstības darba grupā, pārstāvēt Latvijas lauku attīstībai svarīgus jautājumus – lauksaimniecības, vietējo iniciatīvu grupu, publiskās un privātās partnerības, dažādu fondu finansējuma sadarbības jautājumus.

Agnese Hauka

Paraksts

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA